

# آیین نامه ایمنی ماشین های لیفتراک

باسمه تعالی

## **هدف :**

به منظور تامین و ارتقاء سطح ایمنی و حفاظت نیروی کار در زمان کار با **لیفتراک** و همچنین صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور و ایمن سازی محیط کارگاه ها و پیشگیری از حوادث منجر به صدمات جانی و خسارات مالی مقررات این آئین نامه به استناد ماده ۸۵ قانون کار جمهوری اسلامی ایران تدوین گردیده است.

## **فصل اول - تعاریف :**

**لیفتراک :** ماشینی است دارای یک دکل شاخک و ملحقات که با توجه به نوع فعالیت برای حمل و نقل ، جابجائی و انبار نمودن بارها در اشکال و ظرفیت های مختلف طراحی و ساخته می شود و متناسب با نوع کار و محیط از سوخت های فسیلی گاز یا برق استفاده می کند.

**ظرفیت :** حداکثر بار مجاز ایمن که توسط لیفتراک جابجا می شود و بوسیله کارخانه سازنده بر روی پلاک مشخصات ماشین درج شده است.

**ملحقات لیفتراک** کلیه تجهیزاتی که توسط شرکت سازنده لیفتراک مطابق با استانداردهای لازم برای حمل و جابجائی بارهای خاص به دکل یا شاخک لیفتراک اضافه می شود.

**تجهیزات کنترلی** تجهیزاتی نظیر گیج ها کنترل کننده ها و نشانگر سرعت که بوسیله آنها وضعیت و عملکرد لیفتراک تحت کنترل در می آید.

## **فصل دوم - مقررات عمومی :**

ماده ۱ - رانندگان لیفتراک باید آموزش های لازم در خصوص نحوه صحیح کار و عملکرد ایمن لیفتراک را فرا گرفته و همچنین دارای گواهینامه ویژه لیفتراک باشند.

ماده ۲- رانندگان لیفتراک موظفند به هنگام کار از وسایل حفاظت فردی متناسب با نوع کار استفاده نمایند.

ماده - سوار نمودن و انتقال کارگران و دیگر افراد متفرقه توسط لیفتراک ممنوع است.

ماده ۴ در هنگام رانندگی با لیفتراک استفاده از کمر بند ایمنی الزامی است.

ماده ۵ در صورتی که لیفتراک یا بار آن به هر علت دچار عدم تعادل یا واژگونی گردد، راننده نباید تا رفع کامل خطر از داخل کابین خارج شود.

ماده ۶ - چیدمان محصولات و مواد در طول مسیر و تقاطع کارگاه ها باید بگونه ای باشد که راننده از دید کافی برخوردار گردد.

ماده - محدوده عملیات و تردد لیفتراک در کارگاه باید به طور واضح و مشخص علامت گذاری گردد.

## آیین نامه ایمنی ماشین های لیفتراک

- ماده ۸ تردد کارگران و افراد متفرقه در محدوده حرکت لیفتراک ممنوع است.
- ماده ۹- کارفرما مکلف است با ایجاد نقاط و خطوط رنگ آمیزی شده محل های عبور و مرور کارگران و افراد متفرقه را
- ماده ۱۰ - محدودیت سرعت حرکت لیفتراک در تمامی مسیرها باید مشخص و بر روی تابلوهای راهنما و هشدار دهنده نمایش داده شود.
- ماده ۱۱ درب های خروجی کانال ها، موانع ، حفاظها و ستون های موجود در محوطه کارگاه که در مسیر تردد لیفتراک ها می باشند باید بگونه ای رنگ آمیزی شوند که به سهولت قابل رویت باشند.
- ماده ۱۲ - رنگ بدنه لیفتراک باید کاملاً مشخص و متمایز از رنگ محیط باشد.
- ماده ۱۳ - رانندگان لیفتراک مکلفند ضمن رعایت قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی از مسیرهای مشخص شده تردد نمایند.
- ماده ۱۴ توقف لیفتراک در مقابل تاسیسات مربوط به گاز برق آتش نشانی پله های اضطراری آسانسور و تجهیزات امدادی ممنوع است.
- ماده ۱۵ - حرکت لیفتراک فقط در صورتی مجاز است که شاخک های آن در پایین ترین حد ممکن قرار گرفته باشد.
- ماده ۱۶- رانندگان لیفتراک در هنگام رانندگی بایستی از انجام اعمالی نظیر خوردن آشامیدن استعمال از داروهای خواب آور و هرگونه شوخی و اعمال غیر ایمن که باعث عدم تمرکز می گردد خودداری نمایند.
- ماده ۱۷- محدوده عملیات لیفتراک باید کاملاً صاف ، مسطح و دارای استحکام کافی و عاری از هرگونه لغزندگی باشد.
- ماده ۱۸ - استفاده از لیفتراک و ملحقات آن برای حمل و جابجائی بار با ظرفیت بیش از حد مجاز ایمن ممنوع است.

## آیین نامه ایمنی ماشین های لیفتراک

- ماده ۱۹ - کارفرما مکلف به استفاده از لیفتراک و ملحقات سالم ایمن و متناسب با شرایط محیط کارگاه و نوع بار می باشد.
- ماده ۲۰ در حمل و نقل و جابجائی بارهایی که راننده از دید کافی برخوردار نمی باشد، انتخاب روش های ایمن برای جابجائی بار الزامی است.
- ماده ۲۱- حمل و جابجائی بارهای با طول زیاد و یا دارای نوسان باید در پائین ترین حد ممکن و با رعایت کلیه مسائل ایمنی صورت پذیرد.
- ماده ۲۲- جابجایی و حمل بار در صورتی که باعث عدم تعادل بار یا لیفتراک گردد ممنوع است.
- ماده ۲۳- سوار نمودن افراد یا اضافه کردن وزنه در عقب لیفتراک برای ایجاد تعادل ممنوع است.
- ماده ۲۴ ترمز ناگهانی لیفتراک برای تخلیه بار اکیدا ممنوع است.
- ماده ۲۵ برای جابه جایی بار نباید آنرا با شاخک لیفتراک به جلو هل داد.
- ماده ۲۶ استفاده از دو یا چند لیفتراک برای حمل یک بار و یا افزایش ارتفاع عملکرد ممنوع است.
- ماده ۲۷ راننده لیفتراک باید در خصوص نحوه استفاده از ملحقات ، آموزش های لازم را دیده و مستندات آن در پرونده وی ثبت و نگهداری گردد.
- ماده ۲۸ - راننده لیفتراک باید آگاهی های لازم در خصوص نوع، حجم ، وزن مرکز ثقل و روش صحیح حمل بار را کسب نموده و از ایمن بودن مسیرهای تردد اطمینان حاصل نماید.
- ماده ۲۹ بازدید کلیه قسمت های لیفتراک و ملحقات آن قبل از شروع هر شیفت کاری توسط راننده الزامی است.
- ماده ۳۰ بازرسی فنی کلیه قسمت های لیفتراک و ملحقات آن بعد از هرگونه تعمیرات و طی دوره های زمانی مطابق دستور العمل های شرکت سازنده الزامی بوده و نتایج آن باید در پرونده لیفتراک ثبت و نگهداری شود.
- ماده ۳۱ هر لیفتراک باید دارای یک پرونده که حاوی دستورالعمل های شرکت سازنده و همچنین سوابق بازرسی های فنی ، تعمیرات و روشهای نگهداری است، باشد.
- ماده ۳۲- استفاده از لیفتراک و اجزاء آن بعنوان نردبان و یا جایگاه کار کارگران اکیدا ممنوع است.
- ماده ۳۳ حمل افراد توسط شاخک های لیفتراک یا پالت ممنوع است.
- ماده ۳۴ لیفتراک باید مجهز به اطاقک ایمن راننده کمربند ایمنی ، چراغ هشدار دهنده آژیر بوق دنده عقب آینه های بغل و تجهیزات کنترلی باشد و همچنین برای کار در تاریکی به چراغهای مناسب جلو و عقب با نور کافی تجهیز گردد.
- ماده ۳۵ تردد و فعالیت لیفتراک ها در نزدیکی خطوط برق فشار قوی فقط با رعایت مقررات مربوط به حریم خطوط انتقال و توزیع نیروی برق مجاز است.
- ماده ۳۶ راننده لیفتراک باید از رانندگی با دستها و کفش های خیس ، روغنی و یا آغشته به مواد لغزنده خودداری نماید.
- ماده ۳۷- اعضای بدن راننده و یا دیگر کارگران تحت هیچ عنوان نباید در بین قطعات متحرک لیفتراک قرار گیرد.

## آیین نامه ایمنی ماشین های لیفتراک

### فصل سوم - مقررات اختصاصی :

ماده ۳۸- قرار دادن شاخک ها بر روی زمین کشیدن ترمز دستی خاموش نمودن موتور و کلید قطع کن و خارج کردن کلید از سوئیچ قبل از ترک لیفتراک الزامی است.

ماده ۳۹- حمل لیفتراک به طبقات باید توسط بالابر مخصوص حمل بار که متناسب با وزن و حجم لیفتراک است صورت پذیرد در این حالت خاموش نمودن موتور پائین کشیدن شاخک ها و کشیدن ترمز دستی الزامی است.

ماده ۴۰ برای جابجایی بارهای ناهمگن مشخص نمودن مرکز ثقل الزامی است و باید این مرکز ثقل در وسط شاخک ها قرار گیرد.

ماده ۴۱ انجام کلیه امور تعمیراتی و همچنین جوشکاری بر روی بدنه شاخک ها و ملحقات لیفتراک به منظور از بین بردن ترک ها و فرسودگی های سطحی ممنوع بوده و در صورت نیاز این امر فقط با نظارت شرکت سازنده مجاز است.

ماده ۴۲ به منظور جابه جایی بارهایی که از ایستایی کاملی بر روی شاخک های لیفتراک برخوردار نیستند باید از پالت های متناسب با نوع جنس و حجم آن استفاده نمود.

ماده ۴۳- ایجاد زاویه منفی دکل برای جلوگیری از سقوط بار از روی شاخک های لیفتراک الزامی است.

ماده ۴۴ قرارگیری نوک شاخک ها بر روی زمین برای تخلیه بار الزامی است.

ماده ۴۵ در موقع حرکت یا روشن بودن لیفتراک بجز راننده کسی حق حضور بر روی بدنه یا داخل اطاقک را ندارد.

ماده ۴۶- حضور تردد و انجام هرگونه عملیات اجرایی و تعمیراتی در زیر شاخک ها یا ملحقات لیفتراک ممنوع است.

ماده ۴۷ در فضاهای بسته که فاقد سیستم تهویه مناسب است ، بعد از خرید لیفتراک استفاده از لیفتراک های با موتور احتراقی ممنوع بوده و باید از لیفتراک های برقی استفاده گردد.

ماده ۴۸ در زمان تعویض یا شارژ سیلندر گاز لیفتراک و همچنین تعویض و بازدید باطری لیفتراک برقی کارگران مسئول مربوطه باید به وسایل حفاظت فردی متناسب با نوع کار مجهز باشند.

ماده ۴۹ شارژ باطری لیفتراک های برقی باید در حضور مسئول مربوطه انجام گیرد.

ماده ۵۰- صندلی لیفتراک باید دارای شرایط ارگونومی مناسب بوده و به طور پیوسته مورد بررسی قرار گرفته و در صورت مشاهده هرگونه عیب و نقص تعمیر یا تعویض گردد.

ماده ۵۱ - سقف و بدنه کابین لیفتراک باید از استحکام کافی برخوردار بوده و با توجه به نوع کار و شرایط محیطی ایمنی راننده را تامین نماید.

ماده ۵۲ برای حمل پاتیل های مذاب باید از لیفتراک هایی که به این منظور طراحی و ساخته شده اند ، استفاده نمود.

ماده ۵۳ توقف لیفتراک های گازی در مجاورت شعله های باز راه پله ، ورودی زیر زمین ، کف شوی فاضلاب ، چاله سرویس و کلیه اماکنی که احتمال تجمع گازهای ناشی از نشت گاز سیلندر لیفتراک را دارند ممنوع است.

## آیین نامه ایمنی ماشین های لیفتراک

ماده ۵۴ - شیر گاز سیلندر لیفتراک گازی در زمان خاموش بودن باید بسته باشد.

ماده ۵۵- به منظور پیشگیری از خطر انفجار و اشتعال ، تعویض کپسولهای گاز باید با موتور خاموش و در خارج از محیط سر بسته کارگاهی و با نظارت سرپرست کارگاه و بارعایت کلیه مقررات ایمنی صورت پذیرد.

ماده ۵۶ هنگام حمل و جابجایی بارها در سرازیری راننده لیفتراک فقط مجاز به حرکت با دنده عقب می باشد.

### **فصل چهارم - سایر مقررات :**

ماده ۵۷- نصب لوح فلزی حاوی مشخصات فنی بر روی بدنه لیفتراک الزامی است.

ماده ۵۸ رعایت دستورالعمل های شرکت سازنده برای کلیه عملیات بهره برداری و تعمیرات لیفتراک الزامی است.

ماده ۵۹ بارهایی که احتمال ریزش لغزش و یا سر خوردن آنها وجود دارد ، باید بطور اطمینان بخشی مهار و سپس حمل گردند.

ماده ۶۰- قرار دادن بارها بر روی یکدیگر و یا داخل قفسه ها باید متناسب با ظرفیت بار و استقامت آنها باشد.

ماده ۶۱ - اخذ تائیدیه بازرسی فنی و سالیانه لیفتراک ها از شرکت سازنده و یا مراکز رسمی و معتبر مورد تایید وزارت کار و امور اجتماعی الزامی است.

ماده ۶۲- استفاده از شعله باز برای نشت یابی گاز در لیفتراک های گازی اکیدا ممنوع است

ماده ۶۳- با عنایت به ماده ۸۸ قانون کار جمهوری اسلامی ایران ؛ کلیه وارد کنندگان تولید کنندگان فروشندگان ، عرضه کنندگان و بهره برداری کنندگان از ماشین های لیفتراک مکلف به رعایت استاندارد تولید و موارد حفاظتی و ایمنی که در کتابچه اطلاعات فنی لحاظ می شود، می باشند.

ماده ۶۴- مسئولیت رعایت مقررات این آیین نامه بر عهده کارفرمای کارگاه بوده و در صورت وقوع هرگونه حادثه به دلیل عدم توجه کارفرما به الزامات قانونی مکلف به جبران کلیه خسارات وارده به زیان دیدگان می باشد.

این آیین نامه مشتمل بر ۴ فصل و ۶۴ ماده به استناد مواد ۸۵ و ۹۱ قانون کار جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۸۷/۲۹/۸ توسط شورای عالی حفاظت فنی تهیه و در تاریخ ۱۳۸۷/۱۱/۱۳ به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی رسیده است.

اطلاع از [قیمت لیفتراک](#) کارا